

Oude Kerk, 9 maart 2022

Biddag voor gewas en arbeid

ds. Johan Meijer

gelezen: Prediker 2: 20-26 en Matteüs 6: 19-23

titel: bid om open ogen

overdenking

Lieve mensen van God,

In Nieuwsuur van afgelopen zondag was er een indringend interview van Jeroen Wollaars met de van oorsprong Groningse agrariër Kees Huizinga, die sinds 20 jaar graanboer is in Oekraïne. Oekraïne geldt als de graanschuur van Europa, met een grote afzetmarkt wereldwijd. Vijftien duizend hectare landbouwgrond heeft Huizinga daar, een derde van onze Noord Oostpolder. Hij legt geëmotioneerd uit wat de gevolgen kunnen zijn van de oorlog voor de graanproductie dit jaar. Zaaigraan kan het land niet in bijvoorbeeld, dus er kan veel minder gezaaid en dan dus ook niet geoogst worden later dit jaar. Dit kan hongersnoden tot gevolg hebben, niet alleen in Oekraïne zelf, maar bijvoorbeeld ook in Noord Afrika en het Midden Oosten, waaraan Oekraïne veel exporteert. Omdat het schaarse graan dan niet meer betaalbaar zal zijn, als het er al is.

Dit is weer een voorbeeld van de ingrijpende gevolgen van de oorlog. Niet alleen een energiecrisis, maar dus ook een voedselcrisis. Huizinga wordt uitgenodigd door allerlei media en ook bij politici om te benadrukken dat als de oorlog niet nu stopt de gevolgen als het gaat om voedselproductie enorm zullen zijn.

Het is biddag voor gewas en arbeid vandaag en dit verhaal plaatst ons wel heel concreet en confronterend in de thematiek van gewas, letterlijk. Niet alleen het weer heeft invloed op de productie van agrarische gewassen, maar zoals blijkt de oorlog ook.

Ik weet niet zo goed wat ik moet zeggen vanavond, heel eerlijk gezegd. Er is vooral verbijstering en grote zorg, zoals velen die ervaren. Al die beelden, geluiden en berichten. Al die agressie en schending van mensenrechten. Al die ontwrichting van essentiële levensbehoeften. Voedsel, kleding, medische zorg, huisvesting. Het is hartverwarmend hoe groot in Nederland en andere landen de bereidheid is om vluchtelingen op te vangen en hoeveel er ingezameld wordt aan geld of belangrijke goederen. Maar er is ook vreemdsoortige haat in ons beschaafde Nederland richting onschuldige Russen, een winkelier die bedreigd werd, een Russisch Orthodoxe kerk beklad vandaag. Hoe ten hemel schreiend is dat!

Je weet niet meer zo goed wat je kunt zeggen of bidden. Ja natuurlijk is ons vurige gebed dat het ophoudt, nu direct. Maar de geest is zo uit de fles, dat dat niet reëel is, dat het stopt, dat de agressor stopt. En bij alle gevolgen van dien horen ook gewas en arbeid. Het dagelijks brood.

En dan kan Prediker nog wel zeggen dat het nog het beste is om te eten en te drinken en te genieten van het leven, maar als er geen eten en drinken is... dan houdt het op. En Jezus kan dan wel zeggen dat wij ons geen schatten op aarde moeten verzamelen, maar als je helemaal niks hebt om te verzamelen... dan houdt het op.

Een gebed om welvaart en succes is zeer ongepast op deze biddag, trouwens het is misschien wel sowieso ongepast. Een gebed om ontferming is wat ons past, de noodkreet vanuit de nood, de schreeuw om erbarmen voor al die mensen in grote nood. En wat ons ook past is een gebed om een open oog. 'Het oog is de lamp van het lichaam', zegt Jezus, 'dus als je oog helder is, zal heel je lichaam verlicht zijn'. Hier heeft Jezus het niet over mensen die letterlijk blind zijn, maar over mensen die zich hebben laten verblinden voor de werkelijkheid van het leven. Voor hen die alleen maar oog hebben voor materie en status en door populistische stemmen en die daardoor de realiteit uit het oog verliezen, zozeer dat ze ook geen oog meer hebben voor medemensen en in het uiterste geval niets-ont-zierend worden. Een gebed om een open oog, dat zou ons passen vandaag. Een gebed om alert te zijn, ook over wat er allemaal om ons heen gebeurt. Een gebed om zo alert te zijn, dat we de gevaarlijke tendenzen onder ogen zien. Een gebed om goed te luisteren naar analyses die niet nep of fake zijn, maar bijvoorbeeld ons, zoals Kees Huizinga het deed, inzicht geven in wat er allemaal gebeurt. Met tranen in zijn ogen deed hij dat. En niet om zijn eigen inkomen alleen, want natuurlijk speelt ook dat mee: al die verliezen die er geleden worden bij harde werkers. Niet alleen in Oekraïne overigens, en niet alleen als het oorlog is. Vele harde werkers kunnen door allerlei maatregelen en tegenvallers het gevoel hebben dat hun werk voor niets is. Maar zijn steen in de maag betreft de gevolgen voor heel veel mensen wereldwijd die honger zullen lijden als hij en zijn collega's het graan niet kunnen leveren.

Het komt er op aan dat wij onze ogen wijd openen en niet wegstaren van ingewikkelde processen. De situatie waarin we zijn terechtgekomen vraagt om uiterste waakzaamheid, en kritisch denkvermogen. Onderscheidingsvermogen en noodzaak om te luisteren naar de stem van profeten, en daar horen ook wetenschappers bij, die ons wijzen op de feiten. En nee, hun boodschappen zijn allerminst vrolijk momenteel, en natuurlijk jagen ze angst aan en onzekerheid, zeker als alles ons na na aan de huid komt. En nee, het is niet verstandig om de hele dag

naar de TV te kijken, want het is ook belangrijk om soms naar buiten te gaan en te zien hoe het voorjaar er aankomt en een frisse neus te halen. Zo kunnen onze gedachten nog helderder worden. Maar kijk niet weg van kritische stemmen en verhelderende toelichtingen.

Laten we goed naar Jezus luisteren en met Hem waakzaam zijn en de kwalijke patronen die er zijn in de wereld en in ons mensen blootleggen. Laten wij ons verbinden met Hem die ons nooit in de steek laat, ook niet in het duisterste donker. Laten wij ons vertrouwen putten uit de waarden die Hij ons meegeeft namens God, zijn en onze Vader: niet de materie, maar de geestelijke schat die wijsheid is en liefde heet geeft uiteindelijke innerlijke vrede.

Amen